

Preot Constantin Coman

DESPRE VEDEREA LUI DUMNEZEU

- mărturii -

Editura Bizantină

CUPRINS

Vorbirea despre Dumnezeu sau vederea lui Dumnezeu	5
Vederea lui Dumnezeu în Creație	14
Vederea lui Dumnezeu în biserică	19
Vederea lui Dumnezeu în Duh	23
Vederea lui Dumnezeu – Mărturii	29
Gheron Iosif Isihastul	63
Părintele Sofronie Zaharov	75
Isihast anonim	92
Vlădica Antonie Mărturisitorul	98
Monahul Nicolae Steinhardt	102
Vederea lui Dumnezeu în Sfintele Scripturi	108
Vederea lui Dumnezeu de către Moise	110
Concluzii	121

VORBIREA DESPRE DUMNEZEU SAU

VEDEREA LUI DUMNEZEU

Vreau să vă supun atenției câteva gânduri pe o temă care mă preocupă în această perioadă în mod deosebit: *Vederea lui Dumnezeu*. De ce despre vederea lui Dumnezeu? Personal am impresia că în vremea noastră suntem copleșiți de prea multa vorbire despre Dumnezeu. Vorbim prea mult despre Dumnezeu. Trăim o epocă cu un excedent uriaș de vorbire, de predică, de conferințe și de cărți. Este o ispită chiar și în cea mai duhovnicească vorbire despre Dumnezeu. Un părinte al veacului XX, Gheron Iosif Isihastul, spunea că îndelunga vorbire este vătămătoare chiar și atunci când este duhovnicească. Iar ispita vine din aceea că ne ancorăm în vorbire, ne îndulcim de vorbire și de auzire, ne mulțumim cu frumusețea cuvintelor, cu puterea argumentelor, cu frumusețea sistemelor noastre teoretice și nu trecem mai departe. Ne blocăm în vorbă, în discurs. Îndelunga vorbire despre Dumnezeu devine, la un

moment dat, un obstacol între noi și Dumnezeu. Am certitudinea - și mă rog Bunului Dumnezeu să greșesc - că a venit timpul să micșorăm mult vorbirea pentru că aduce cu sine o tocire a sensibilității, a capacității de simțire. Tot vorbind despre o realitate atât de depărtată, atât de nepătrunsă, cum este Dumnezeu, ni se pare că devenim familiari cu acea realitate, fără ca acest lucru să se întâmple. De fapt devenim familiari cu vorbirea despre Dumnezeu și de multe ori ne mulțumim cu aceasta.

Cred cu tărie că trebuie să reducem mult vorbirea despre Dumnezeu și să ne îndreptăm mai curând spre vederea lui Dumnezeu și spre simțirea Lui. Sigur, nu este simplu să vorbim despre un astfel de subiect. Este foarte greu, dar în istoria prezenței și a lucrării lui Dumnezeu în lume, pe care o avem consemnată în Dumnezeieștile Scripturi ale Vechiului și Noului Testament, apoi în istoria Bisericii de 2000 de ani deja, pe care o avem consemnată într-o foarte bogată literatură mărturisitoare, chiar până în veacul nostru, se vorbește despre faptul că Dumnezeu poate fi văzut și că Dumnezeu

a fost și este în continuare văzut de unii oameni. Vorbirea, cuvântul s-au demone-tizat nu numai în mediul nostru, ci în toate domeniile. Vorbim la nesfârșit, iar mai nou scriem la nesfârșit. Toți suntem scriitori. Scriem cărți, scriem pe bloguri, pe foru-muri și chiar ni se pare că scriem lucruri in-teresante și adevărate. Iar dacă se întâmplă să scriem lucruri adevărate, mă tem că ele rămân la nivelul considerărilor teoretice.

Cred că primii care ar trebui să facă un pas înapoi și să împuțineze vorbirea, ar trebui să fim noi, preoții, teologii. A nu se înțelege prin aceasta că nu trebuie să mai dăm mărturie, că nu trebuie să mai vorbim lumii despre credința noastră, ci dimpotrivă, să o facem, dar nu neapărat prin cuvinte. Să nu mai vorbească limba, ci făptuirea, cum ar spune Părinții Patericului. Iar limba, când vorbește, să nu mai vorbească facerile min-ții, ci să exprime propria experiență, puțină câtă este. Mărturisește că ai simțit în vreun fel prezența lui Dumnezeu sau poate mai curând lucrarea lui Dumnezeu în viața ta, a familiei tale, a celor pe care i-ai cunoscut. Mărturisește cum te-a ajutat Dumnezeu,

cum te-a îndrumat purtareá Lui de grijă, cum ți-a îndreptat Dumnezeu pașii în viață, cum ți-a schimbat drumul. Mai curând această mărturie să o dai. Sau dacă ai gustat în vreun fel pacea sau liniștea dumnezeiască, care nu au asemănare, despre acelea să dai mărturie.

Cuvântul nu a fost în toate epocile atât de mult și atât de ușor, atât de superficial și atât de gol. Acum se abuzează de cuvânt. Aproape totul este expedit în cuvânt, apoi de aici în raționamente, în speculații și în ideologii. Rezolvăm aproape totul prin cuvânt, prin recursul la rațiune. Scrie cineva un articol, răspundem polemic cu un altul, fără să se întâmple nimic în fapt. Ne batem în idei.

Răsăritul Ortodox - care reprezintă continuitatea istorică a Bisericii celei una, adevărate, a Mântuitorului Hristos, a prorociilor și a apostolilor, a sfinților până astăzi - a funcționat pe principiul gnoseologic, spunem noi, pe cunoașterea teologică în care se afirmă cu tărie că *adevărul nu este în cuvinte, ci este în lucruri*; prin lucruri

înțelegând realitatea însăși, nu vorbirea despre realitate. Omul este adevăr, cerul este adevăr, pădurea este adevăr, orașul este adevăr și așa mai departe. Acesta este sensul mărturisirii Domnului nostru Iisus Hristos, Care spune despre sine: *Eu sunt adevărul!* (Ioan 14,6). El, Dumnezeu-Omul, este plinătatea Adevărului, cuprinzând în Sine la măsura desăvârșită dumnezeirea și omenitatea. Unul dintre cei mai mari teologi ai Bisericii noastre, Sfântul Grigorie Teologul, lansează, se pare, primul această expresie extraordinară, care spune că: *adevărul nu este în cuvinte, ci în lucruri!* El va fi reluat de toți marii teologi ai Bisericii și dezvoltat în chip deosebit, în veacul al XIV-lea, de Sfântul Grigorie Palama, care, în disputa sa cu cei care promovau o teologie teoretică, o teologie a speculației, le spunea: *Credința noastră nu este în cuvinte, ci este în lucruri. Dacă în ceea ce privește lucrurile ne vom înțelege, vom găsi și cuvintele cu care să le exprimăm.* Părinții au scris, este adevărat, și dânsii, dar numai atunci când a fost nevoie să limpezească lucrurile, situațiile, realitățile. Tendința noastră astăzi este să

ne apărăm atunci când suntem atacați prin discurs, prin argumente „logice” nesfârșite, care pot fi pure speculații. Despre acest mod dialectic de a limpezi adevărul Sfântul Grigorie Palama spunea că orice cuvânt poate fi răsturnat de alt cuvânt, orice cuvânt poate fi contrazis de un alt cuvânt, numai viața în sine nu poate fi contrazisă de cuvinte, numai realitatea în sine nu poate fi răsturnată de cuvinte.

Îmi vine în minte un exemplu din Pateric - probabil că o să tot recurg la Pateric pentru că în ultimii ani am tradus Patericul Mare, varianta tematică, mult dezvoltată, a Patericului Egiptean, fapt pentru care sunt foarte familiar cu atmosfera de acolo, ca să nu spun foarte influențat. Am fost surprins să constat că atunci când frații mai tineri sunt sub o ispită care privește credința, părinții bătrâni nu le explică, nu le argumentează, ci îi cheamă să le arate cum stau lucrurile sau îi trimit să facă ceva. De altfel și tinerii vin la Bătrâni cu întrebarea: Ce să fac? Ce să fac să mă mântuiesc? Voi cita episodul cu un tânăr călugăr care viețuia în chilia lui foarte râvnitor și nevoitor.